การศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกล

A Study of the Effectiveness of the Empowered Learning Community Process of Thai Language Teachers in Reading and Writing Instruction for Ethnic Minority Students in Remote Areas

รพีพรรณ เทียมเดช[1] /ทรงฤทธิ์ ฉิมโหมด[2] /พัชรินทร์ สุริยวงค์[3] /แสนประเสริฐ ปานเนียม[4]

Rapipan Thiamdaet[1] /Songrid Chimmode[2]/ Patcharin Suriyawong[3]/ Sanprasert Panniem[4]

[1]อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[1]Lecturer, Faculty of Education, Phetchaburi Rajabhat University

[2-4]อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

[2-4]Lecturer in the Thai Language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: rapeephan@mail.pbru.ac.th / songrid.chi@mail.pbru.ac.th / ppla2522@gmail.com / sanprasert027@hotmail.com

(Received: September 5, 2025; Revised: November 18, 2025; Accepted: June 23, 2026)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง ศึกษาตามแนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยมีประสิทธิผลของกระบวนการและประสิทธิผลของผลลัพธ์ด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง 4 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 สำรวจ ขั้นที่ 2 สร้างเครือข่ายด้านการศึกษา ขั้นที่ 3 พัฒนาองค์ความรู้และคุณลักษณะ ขั้นที่ 4 พัฒนาชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งส่งผลให้ครูผู้สอนมีการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียน ดังผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 44.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.035 อยู่ในระดับดี และผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี คะแนนการอ่านและการเขียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยคะแนนการอ่านเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 58.44 เป็นร้อยละ 71.99 และคะแนนการเขียนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 52.40 เป็นร้อยละ 69.89 แสดงให้เห็นการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การอ่านการเขียนภาษาไทย, ผู้เรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกล, กระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง

Abstract

This research article aimed to examine the effectiveness of Thai language teachers' learning management in reading and writing instruction for ethnic students in remote areas through the Empowered Learning Community Process. The study employed a mixed-methods research design. The research instruments consisted of a teacher learning management assessment form, a Thai reading and writing ability test for primary school students, and an interview form. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, and standard deviation. The findings revealed that the development of learning management skills among Thai language teachers demonstrated both process effectiveness and outcome effectiveness through the Empowered Learning Community Process, which consists of four steps: (1) exploration, (2) establishing educational networks, (3) developing knowledge and characteristics, and (4) strengthening the empowered learning community. These steps resulted in the development of teachers' learning management skills in Thai reading and writing instruction. According to the assessment results of Thai language teachers at Ban Pong Luek Border Patrol Police School, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province, the mean score was 44.9 with a standard deviation of 1.035, indicating a good level. Furthermore, the reading and writing achievement of students at Ban Pong Luek Border Patrol Police School, Kaeng Krachan District, Phetchaburi Province, continuously improved. The reading score increased from 58.44 percent to 71.99 percent, while the writing score increased from 52.40 percent to 69.89 percent. These results clearly demonstrate the development of students' reading and writing skills.

Keywords: Thai Reading and Writing, Ethnic Students in Remote Areas, Empowered Learning Community Process

บทนำ

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี หมู่ที่ 2 ตำบลห้วยแม่เพรียง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นพื้นที่การคมนาคมไม่สะดวก ระยะทางจากศาลากลางจังหวัดเพชรบุรีถึงโรงเรียน 113 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 350 นาที ถนนลาดยาง 83 กิโลเมตร ถนนลูกรัง 30 กิโลเมตร สามารถเดินทางด้วยรถยนต์เฉพาะช่วงเดือนธันวาคม-พฤษภาคม (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก, 2568a) เนื่องจากหมู่บ้านโป่งลึก ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรีอยู่ในอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน เป็นป่าดิบชื้น ช่วงหน้าฝนจะมีน้ำป่าไหลหลากตัดเส้นทางการคมนาคม (โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก, 2568b) โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกจึงนับว่าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ห่างไกลที่เดินทางเข้าถึงลำบาก อีกทั้งประชากรส่วนใหญ่ที่บ้านโป่งลึกเป็นชาติพันธุ์ปาเกอญอ (กะหร่าง; Karen, Pgaz K'Nyau) นักเรียนที่มาเรียนในโรงเรียนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่สื่อสารด้วยภาษาปาเกอญอกับผู้ปกครองในชีวิตประจำวัน ด้วยปัจจัยด้านการเดินทางที่ห่างไกลจากชุมชนเมือง เดินทางลำบากประกอบกับปัญหาด้านการสื่อสารด้วยภาษาปาเกอญอกับผู้ปกครองทำให้นักเรียนไม่ได้มีโอกาสใช้ภาษาไทยสื่อสารในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ดังที่คณะอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น เมื่อปีการศึกษา 2566 พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน ร้อยละ 45.14 และผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียน ร้อยละ 17.04 ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ทั้งสองทักษะ (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2566) สอดคล้องกับ รุ่งฤดี แผลงศร (2561: 62-63) กล่าวว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนภาษาที่สองว่า "ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้

ภาษาที่หนึ่งกับภาษาที่สองคือการเรียนภาษาที่หนึ่งจะประสบผลสำเร็จได้ง่ายกว่าการเรียนภาษาที่สอง ผู้เรียนภาษาที่สองบางคนอาจประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนภาษาก็ได้ เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาที่หนึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และจะพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาไปตามอายุของผู้เรียน แต่การเรียนรู้ภาษาที่สองผู้เรียนต้องใช้ความตั้งใจและความอดทนในการเรียนรู้ภาษาที่สองอย่างมากจึงจะประสบผลสำเร็จในการเรียนภาษา”

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจึงได้จัดโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ภายใต้โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี โดยออกแบบกิจกรรมที่จะช่วยให้การพัฒนาทักษะความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน คือการดำเนินการตามแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) สร้างสรรค์เป็นกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมกันพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ ระดับประถมศึกษา ในพื้นที่ห่างไกล

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาคือ ดำเนินการตลอดปีการศึกษา 2567 ดำเนินการกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทย และนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ร่วมกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี รวม 242 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการโครงการครั้งนี้เป็นการศึกษาตามแนวทางการวิจัยแบบผสมผสาน (Mix Methode Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ 1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยทุกระดับในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ทั้งครูในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนและครูโรงเรียนอื่น ๆ 2) ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการสอนภาษาไทยในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี 3) นักเรียนชาติพันธุ์ที่เรียนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในเขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 6 คน 2) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเขตจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 60 คน 3) ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 คน 4) นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 168 คน รวมทั้งสิ้น 242 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ที่ศึกษา คือที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก จ.เพชรบุรี

2. เครื่องมือ การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

2.1 ศึกษาแนวคิดการสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาติพันธุ์ แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาเป็นกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้ 1) แบบประเมินการจัดการเรียนการสอนของครู 2) แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่าน การเขียนภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และ 3) แบบสัมภาษณ์

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการนำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลวิชาภาษาไทย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อคำถามสัมภาษณ์ผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ว่าควรเลือกคำถามภาษาไทยที่เป็นคำง่ายมาก ๆ หรือระหว่างที่มีการสัมภาษณ์ควรให้รุ่นพี่หรือครูที่สามารถสื่อสารด้วยภาษาปาเกอญอได้มาอยู่ร่วมด้วยขณะสัมภาษณ์เพื่อช่วยอธิบายคำถามบางคำถามที่ผู้เรียนเด็กเล็กอาจจะยังไม่ค่อยเข้าใจนัก หรือคำตอบของผู้เรียนเด็กเล็กขณะสัมภาษณ์ที่อาจยังมีคำศัพท์ไม่มากพอ จะได้ตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นของตนได้ชัดเจน ตรงประเด็นและครบถ้วนมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เริ่มจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2567 – 10 เมษายน 2568 ดำเนินการตามขั้นตอนดังปรากฏในสรุปผลการศึกษา ข้อ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

การศึกษาประสิทธิผลของกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ ระดับประถมศึกษา ในพื้นที่ห่างไกล ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็นประสิทธิผลของกระบวนการและประสิทธิผลของผลลัพธ์ โดยมีผลการศึกษา 3 หัวข้อ คือ 1) ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง 2) ผลการประเมินการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง

ประสิทธิผลด้านกระบวนการ และประสิทธิผลด้านผลกระทบต่อโรงเรียนหรือชุมชน เกิดจากการพัฒนาครูผู้สอนวิชาภาษาไทยให้สามารถจัดการเรียนรู้การอ่านการเขียนภาษาไทยแก่นักเรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกล โดยมีการดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นสำรวจ Explore

ขั้นสำรวจ คือการสำรวจผู้เรียนด้านการอ่านออกเขียนได้ สำรวจความต้องการของโรงเรียน สำรวจเครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ดังนี้

1) เริ่มจากการประชุมครูอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2567

2) นำข้อมูลจากการจัดโครงการระยะที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2566 ที่ดำเนินการไปแล้ว ประกอบกับการสัมภาษณ์ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก เกี่ยวกับปัญหาการอ่าน การเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก และแนวทางที่ต้องการพัฒนาเพื่อให้เกิดการพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนของนักเรียน

1.2 ขั้นสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา Create a Cooperation Network

ขั้นสร้างเครือข่ายด้านการศึกษาคือขั้นที่คณะทำงานประชุมหารือประเด็นเครือข่ายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการครั้งนี้ หลังจากนั้นติดต่อประสานงานขอความร่วมมือให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการ มีกิจกรรมดังนี้

1) ติดต่อประสานงานออกหนังสือเชิญเพื่อสร้างเครือข่าย แล้วจึงนัดประชุมเครือข่าย ทำความเข้าใจขั้นตอนแนวทางการดำเนินงาน โดยการจัดประชุมออนไลน์ ได้เครือข่ายที่ให้ความร่วมมือในการจัดโครงการ ดังนี้

1.1) สถาบันภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ

1.2) กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 14

1.3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบุรี เขต 2

1.4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบุรี

2) สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือ สมาชิกชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพประกอบด้วย

2.1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี บทบาทเป็น “ผู้เรียนรู้พัฒนาตนเอง”

2.2) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย สังกัดโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก มีบทบาทเป็น “ครูเพื่อนร่วมเรียนรู้”

2.3) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนสังกัด สพฐ. จังหวัดเพชรบุรี มีบทบาทเป็น “ครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้”

2.4) ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกและศึกษานิเทศก์ เป็น “ผู้ขับเคลื่อน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ คอยให้คำปรึกษาและแนะนำ”

2.5) อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และผู้อำนวยการสถาบันภาษาไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็น “ผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำ”

1.3 ขั้นพัฒนาองค์ความรู้และคุณลักษณะ Develop Knowledge and Abilities

ขั้นพัฒนาองค์ความรู้และคุณลักษณะคือขั้นจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้สมาชิกชุมชนเรียนรู้ที่สร้างขึ้นมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับบริบทโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกมากที่สุด โดยเฉพาะการพัฒนาองค์ความรู้และการฝึกปฏิบัติการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกเพื่อที่จะสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การอ่านการเขียนภาษาไทยและนำไปปฏิบัติการสอนในชั้นเรียนจริงได้

รายละเอียดกิจกรรมตามขั้นนี้คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ 11-12 มกราคม 2568 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อาคารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ภาพที่ 1 กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการฯ วันที่ 11-12 มกราคม 2568

การอบรมเชิงปฏิบัติการ แบ่งเป็น 4 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 นำเสนอปัญหา วิเคราะห์ประเมินตนเอง

1. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก

1.1 ระบุ ชี้แจง เฉพาะปัญหาที่เกิดในชั้นเรียนของตน

1.2 บอกการดำเนินงานที่จัดการไปแล้ว พร้อมผลที่เกิดขึ้น

2. สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมกันคิด วิเคราะห์จุดเด่นของตนที่คิดว่าจะมีส่วนช่วยพัฒนาด้านการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก จากปัญหาที่ได้รับฟัง เช่น จุดเด่นด้านพฤติกรรมการสอน จุดเด่นด้านเทคนิควิธีสอนที่สามารถนำไปปรับใช้ได้

3. ครูแต่ละคนนำเสนอจุดเด่นของตนเป็นตัวอย่างในกลุ่มของตน

ช่วงที่ 2 รวมพลังสร้างสรรค์นวัตกรรมการเรียนรู้

1. ทุกคนในกลุ่มช่วยกันคิดและสร้างสื่อทำมือ หรือสื่อใด ๆ ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงและสามารถทำเสร็จภายในเวลาที่กำหนด เช่น บัตรคำ แผ่นภาพปริศนาคำทาย แผ่นป้ายบทประพันธ์หรือเพลงช่วยจำ ฯลฯ

2. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก เลือกนำจุดเด่นของแต่ละคนในกลุ่มมาปรับใช้กับการสอนของตน ทั้งด้านพฤติกรรมการสอน และเทคนิควิธีการสอน โดยระบุขั้นตอนการนำไปใช้ให้ชัดเจน

3. แต่ละกลุ่มร่วมกันคิดและออกแบบเครื่องมือวัดประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนให้สอดคล้องกับนวัตกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

ช่วงที่ 3 ทดลองสอน

1. ครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก (ของแต่ละกลุ่ม) ปฏิบัติการสอนให้ดูเป็นตัวอย่าง โดยสมาชิกในกลุ่มช่วยแสดงบทบาทสมมติเป็นผู้เรียนและเป็นผู้ช่วยเหลือ

2. วิทยากรและผู้ทรงคุณวุฒิร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนดังกล่าว

ภาพที่ 2 ครูทดลองสอน

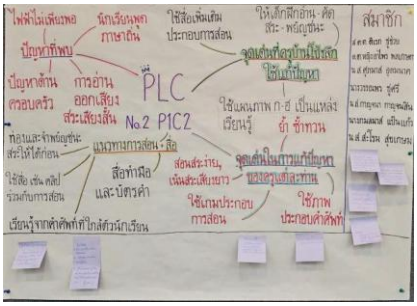

ภาพที่ 3 แต่ละกลุ่มสรุปสังเคราะห์ความรู้

ช่วงที่ 4 ประมวลสรุปสังเคราะห์องค์ความรู้

1. แต่ละกลุ่มประชุมสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งความคาดหวังด้านความสำเร็จที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

2. ระบุวิธีการรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินการ เช่น โพสต์ภาพหรือวีดิทัศน์ขนาดสั้นในกลุ่มไลน์ พร้อมทั้งนัดหมายประชุมออนไลน์ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพกลุ่มย่อยเพื่อนำเสนอและ แสดงความคิดเห็นร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

การอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกทุกคนได้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านการเขียนภาษาไทย และยังได้กิจกรรมเสริมที่นำไปใช้จัดกิจกรรมในโรงเรียน คือ “พี่สอนน้องอย่างเต็มใจและตั้งใจ” โดยเทคนิคพี่สอนน้องอย่างเต็มใจและตั้งใจเกิดจากข้อจำกัดของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกบางคนรับผิดชอบสอนวิชาภาษาไทย 3 ระดับชั้นคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอกับการสอนวิชาภาษาไทย และครูผู้สอนยังมีภาระหน้าที่อื่น ๆ อีกมาก กิจกรรมพี่สอนน้องอย่างเต็มใจและตั้งใจ มีขั้นตอนดังนี้คือ 1. ครูผู้สอนให้ผู้เรียนรุ่นพี่คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 อาสาสมัครอย่างเต็มใจที่จะช่วยสอนน้อง ๆ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 2. หลังจากนั้นให้รุ่นพี่ที่อาสาร่วมกิจกรรมไปหารุ่นน้องด้วยตนเอง อาจเป็นญาติพี่น้องหรือน้อง ๆ ที่เคยคุยเล่นด้วยกัน 3. รุ่นพี่หาเวลาช่วยสอนการอ่านการเขียนภาษาไทยให้กับน้องและใช้เวลาสอนตามเวลาที่สะดวก แต่ต้องสอนต่อเนื่องทุกวัน อย่างน้อย 10 วัน ระหว่างที่พี่สอนน้องให้บันทึกการสอนและรายงานครูอย่างสม่ำเสมอ

1.4 ขั้นพัฒนาชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง Developing Empower Learning Communities

ขั้นพัฒนาชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง คือการจัดกิจกรรมต่อเนื่องให้ครูทุกคนในกลุ่มให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ร่วมกัน คือ มีความเข้มแข็งทั้งการเรียนรู้อันจะส่งผลให้ความสัมพันธ์ในกลุ่มมีความเข้มแข็งตามมา มีกิจกรรมดังนี้คือ

1) สมาชิกชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพทุกกลุ่มนัดประชุมออนไลน์เพื่อให้ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก นำเสนอผลการนำวิธีสอนไปใช้กับนักเรียนของตนให้เพื่อนร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพฟัง สมาชิกทุกคนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกัน พร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญประจำกลุ่มให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำเพื่อพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง

2) คณะทำงานคือ คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ติดตามการดำเนินงานที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก วันที่ 9-10 กุมภาพันธ์ 2568

ภาพที่ 4 บรรยากาศการสอนชั้น ป.1

ภาพที่ 5 บรรยากาศการสอนชั้น ป.3

กระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชาติพันธุ์ระดับประถมศึกษาในพื้นที่ห่างไกลที่มี 4 ขั้นตอนข้างต้น ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลด้านกระบวนการ (Process Effectiveness Indicators) คือ 1) ระดับความร่วมมือของครู (Collaboration Level) 2) การใช้ข้อมูลผู้เรียนในการวางแผนสอน (Data-driven Instruction) 3) การสะท้อนผลและปรับปรุงการสอนของครู (Reflective Practice) 4) ความต่อเนื่องของกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ 5) การเกิดนวัตกรรมหรือสื่อการสอนที่พัฒนาร่วมกัน และประสิทธิผลด้านผลกระทบต่อโรงเรียนหรือชุมชน (Impact Indicators) คือ เกิดเครือข่ายพี่เลี้ยงหรือ PLC ที่ยั่งยืน และผู้บริหารสนับสนุนการทำงานแบบชุมชนเรียนรู้มากขึ้น

2. ผลการประเมินการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ของครูเห็นได้จากการลงพื้นที่ติดตามการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก โดยคณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นผู้ประเมินการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีผลการประเมินดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินครูผู้สอนรายบุคคล

ลำดับที่	รายการประเมิน	ผลการประเมินครูผู้สอนรายบุคคล (คะแนนเต็ม 50 คะแนน)						รวมเฉลี่ย ($\bar{x}$)
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	
1	การเตรียมความพร้อมด้านห้องเรียน	46	45	44	47	47	44	45.5 S.D.=1.3
2	การเตรียมความพร้อมด้านสื่อฯ	45	45	43	45	45	44	44.5 S.D.=0.8
3	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ระบุการใช้นวัตกรรมฯ	45	45	43	45	45	44	44.5 S.D.=0.8
4	การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ส่งเสริมการอ่านเขียน	46	47	43	45	46	45	45.3 S.D.=1.3
5	การจัดการเรียนรู้โดยใช้นวัตกรรมตามลำดับขั้น	43	43	42	44	44	44	43.3 S.D.=0.8
6	การใช้สื่อประกอบการเรียนรู้	46	47	45	47	46	47	46.3 S.D.=0.8
							รวมเฉลี่ย ($\bar{x}$)	**44.9**
							ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	**1.035**

ข้อมูลจากการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านการเขียน โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 44.9 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.035 แสดงให้เห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ระดับดี

จากการประเมินโดยอาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ลงพื้นที่ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก และได้นำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นไปใช้กับนักเรียน พบว่า 1) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 สามารถใช้สื่อบัตรคำมีสีสันสดใส กระตุ้นความสนใจผู้เรียนได้ดี สื่อมีความคงทน แยกสีสระและพยัญชนะช่วยให้นักเรียนจำแนกสระและพยัญชนะได้ดีขึ้น 2) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 2 ครูผู้สอนสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนได้ดี นักเรียนไม่เครียดสนุกกับการเรียนรู้ 3) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เน้นสอนอ่าน เขียนเป็นรายบุคคล ทำได้ดีพอใช้ แต่ยังมีบางช่วงที่ไม่น่าสนใจเท่าที่ควร ควรมีกิจกรรมให้เล่นพร้อมกับการอ่านการเขียน 4) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่

3 สอนดี สนุกสนาน สามารถใช้นวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 สอนภาษาไทยได้สนุก จูงใจด้วยการใช้สื่อและอธิบายเสริม มีสื่อและกิจกรรมน่าสนใจ

โดยสรุปคือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึกสามารถนำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนได้อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็น ประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ของครู (Teacher Outcomes Effectiveness Indicators) คือ 1) ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในกลวิธีการสอนอ่าน เขียนเพิ่มขึ้น 2) ครูที่ร่วมโครงการได้รับการพัฒนาทักษะการออกแบบกิจกรรม/แผนการสอนดีขึ้น 3) ครูที่ร่วมโครงการมีความมั่นใจและแรงจูงใจเพิ่มขึ้น 4) ครูมีการใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักเรียนชาติพันธุ์

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี

ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านการเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก ที่แสดงให้เห็นประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน ดังข้อมูลในตารางที่ 2 และตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลคะแนนการอ่าน การเขียน ของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก ประจำปีการศึกษา 2567

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	การอ่าน			การเขียน		
		คะแนนเต็มรายฉบับ	คะแนนที่ได้รวมทุกคน	**คะแนนร้อยละ**	คะแนนเต็มรายฉบับ	คะแนนที่ได้รวมทุกคน	**คะแนนร้อยละ**
ป.1	42	30	956	**76.23**	30	873	**69.68**
ป.2	24	30	534	**74.16**	47	713	**63.20**
ป.3	37	30	801	**72.16**	52	1334	**69.33**
ป.4	22	50	794	**72.18**	32	487	**69.17**
ป.5	25	50	828	**66.24**	32	652	**81.50**
ป.6	18	50	639	**71.00**	32	383	**66.49**

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน การเขียนของนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก ประจำปีการศึกษา 2566 กับปีการศึกษา 2567

ระดับชั้น	**การอ่าน (คะแนนร้อยละ)**			**การเขียน (คะแนนร้อยละ)**		
	2566	2567	การพัฒนา	2566	2567	การพัฒนา
ประถมศึกษาปีที่ 1	72.96	76.23	+3.27	64.93	69.68	+4.75
ประถมศึกษาปีที่ 2	69.28	74.16	+4.88	59.07	63.20	+4.13
ประถมศึกษาปีที่ 3	67.50	72.16	+4.66	51.62	69.33	+17.71
ประถมศึกษาปีที่ 4	59.13	72.18	+13.05	44.47	69.17	+24.70
ประถมศึกษาปีที่ 5	37.25	66.24	+28.99	44.68	81.50	+36.82
ประถมศึกษาปีที่ 6	44.55	71.00	+26.45	49.63	66.49	+16.86
ระดับโรงเรียน	**58.44**	**71.99**	**+13.55**	**52.40**	**69.89**	**+17.49**

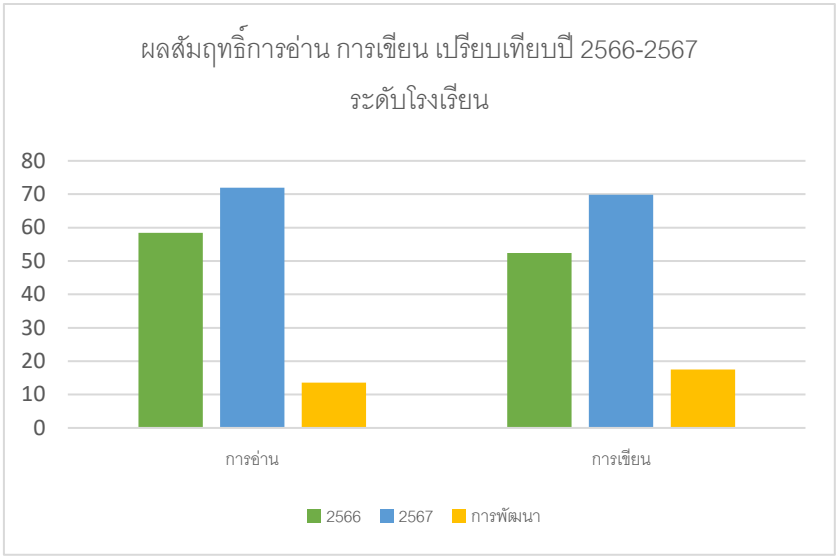

ภาพที่ 1 ผลสัมฤทธิ์การอ่าน การเขียน เปรียบเทียบปี 2566-2567 ระดับโรงเรียน

จากตารางและแผนภูมิข้างต้น พบว่านักเรียนมีคะแนนการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้นในทุกระดับชั้น โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการพัฒนาคะแนนการเขียนสูงสุดถึง 36.82% และการอ่านเพิ่มขึ้น 28.99%

ระดับโรงเรียน คะแนนการอ่านและการเขียนมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยคะแนนการอ่านเพิ่มขึ้นจาก 58.44% เป็น 71.99% และคะแนนการเขียนเพิ่มขึ้นจาก 52.40% เป็น 69.89% ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนของนักเรียน

ผลสัมฤทธิ์ข้างต้นแสดงให้เห็นประสิทธิผลด้านผลลัพธ์ของผู้เรียน (Student Learning Effectiveness Indicators) คือ 1) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน–เขียนสูงขึ้น 2) ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียง อ่านจับใจความ และเขียนสื่อความหมายดีขึ้น 3) ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะความกล้าแสดงออกและการมีส่วนร่วมในการเรียน

การสรุปและอภิปรายผล

การศึกษาประสิทธิผลของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการจัดการเรียนการสอนการอ่านการเขียนภาษาไทย โดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง (Empowered Learning Community) ซึ่งนำมาจากแนวคิดชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีประสิทธิผลของกระบวนการ (Process) และประสิทธิผลของผลลัพธ์ (Teacher & Student Outcomes) โดยผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 44.9 อยู่ในระดับดี แสดงให้เห็นว่าครูสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากกระบวนการ PLC เป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพแต่จำเป็นต้องนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเรียนรู้ในแต่ละพื้นที่ที่ดำเนินการ ดังที่ Christensen, & Jerrim (2025) ศึกษาเรื่อง Professional learning communities and teacher outcomes. A cross-national analysis ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง PLC และผลลัพธ์ของครูโดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจการสอนและการเรียนรู้ระดับนานาชาติ (TALIS) 2018 ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวก และชี้ให้เห็นว่าประสิทธิภาพของ PLC แตกต่างกันไปตามบริบททางการศึกษาและวัฒนธรรม

นอกจากนี้ จากการแสดงความคิดเห็นร่วมกันในชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง สมาชิกชุมชนเรียนรู้ที่ร่วมโครงการมีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทยให้กับเด็กนักเรียนควรให้ความสำคัญ

ประเด็นดังต่อไปนี้คือ การสอนที่เรียงลำดับจากง่ายไปหายาก การเลือกคำหรือบทอ่านที่เหมาะสมกับช่วงวัย และการใช้คำหรือเรื่องใกล้ตัวนำมาเป็นแบบฝึก ดังที่รุ่งฤดี แผลงศร (2561: 216-239) กล่าวว่า “เมื่อผู้เรียนอ่านเป็นคำได้แล้ว ผู้สอนควรสร้างแบบฝึกเพื่อให้ผู้เรียนฝึกอ่านเป็นประโยคที่มีความหมายง่าย ๆ ... เมื่อผู้เรียนอ่านเป็นคำได้คล่องแล้ว จึงเริ่มประสมพยัญชนะสระกับตัวสะกดเป็นลำดับต่อไป” และ “เมื่อผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนประโยคหรือข้อความสั้น ๆ อย่างง่ายในระดับต้นได้แล้ว ผู้สอนก็ควรเพิ่มขนาดของเนื้อเรื่องที่อ่านและเขียนให้มีความยาวเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาตามความเหมาะสมของระดับผู้เรียน” สอดคล้องกับสมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์ (2549: 156-157) ที่กล่าวถึงบทอ่านสำหรับการสอนทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยให้ชาวต่างประเทศที่นำมาปรับใช้ในการศึกษาคือการสร้างบทอ่านจากนิทานท้องถิ่นหรือบทอ่านที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่น่าสนใจ และบทอ่านจากถ้อยคำสำนวนที่ผู้เรียนได้ยินได้ฟังบ่อย ๆ และดังผลการศึกษาที่อภิรดี ไชยกาล และคณะ (2561: 122) พบว่า “หลักการของรูปแบบการเรียนสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กกลุ่มชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย คือ การออกแบบเนื้อหาสาระที่เน้นบริบทและสถานการณ์จริง ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการสื่อสารภาษาไทย และนำไปใช้ในชีวิตเด็ก”

การพัฒนาครูผู้สอนวิชาภาษาไทยด้านการจัดการเรียนการสอนการอ่านการเขียนภาษาไทย โดยใช้กระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็งครั้งนี้จึงเป็นโครงการที่เกิดประโยชน์ทางตรงกับนักเรียนที่จะได้พัฒนาทักษะการอ่านการเขียนภาษาไทย และกับครูผู้สอนวิชาภาษาไทยที่จัดการเรียนรู้กับผู้เรียนชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลที่จะสามารถนำกิจกรรม เทคนิคต่าง ๆ ไปปรับใช้กับการจัดการเรียนการสอนของตนเองได้ อีกทั้งคณะทำงานเห็นว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหารหรือผู้ดูแลจัดการศึกษา เช่น ศึกษานิเทศก์หรืออาจารย์ระดับมหาวิทยาลัยที่ดูแลการจัดการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกลและผู้เรียนชาติพันธุ์จะได้เห็นขั้นตอน แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้วยกระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง ทางผู้ดำเนินการโครงการจึงนำข้อมูลมานำเสนอเป็นบทความวิชาการเผยแพร่จะได้เป็นประโยชน์ต่อไป

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ

1. นวัตกรรมการขับเคลื่อนวิชาชีพครูผ่าน "กระบวนการชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง" (Empowered Learning Community Process) กล่าวคือ การค้นพบโครงสร้างการดำเนินงานเชิงระบบ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นสำรวจ (Explore) (2) ขั้นสร้างเครือข่ายด้านการศึกษา (Create a Cooperation Network) (3) ขั้นพัฒนาองค์ความรู้และคุณลักษณะ (Develop Knowledge and Abilities) และ (4) ขั้นพัฒนาชุมชนเรียนรู้เข้มแข็ง (Developing Empower Learning Communities) ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิผลสูง (Highly Effective) ในการยกระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาไทยสำหรับบริบทโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล โดยสามารถสร้างความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานส่วนกลาง และหน่วยงานในพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. เทคนิคการยืดหยุ่นและการบริหารจัดการเรียนรู้ในสภาวะจำกัดด้วยกิจกรรม “พี่สอนน้องอย่างเต็มใจและตั้งใจ” นับว่าเป็นการค้นพบทางเลือกของการแก้ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครูในพื้นที่ห่างไกล ด้วยการบูรณาการกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างวัย โดยให้ผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่อาสาสมัคร เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือครูผู้สอนในการฝึกทักษะการอ่านและการเขียนกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นอย่างต่อเนื่องในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงกระบวนการที่ช่วยแบ่งเบาภาระงานครูและส่งผลสัมฤทธิ์ในเชิงบวก

3. หลักการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับผู้เรียนชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นการสังเคราะห์องค์ความรู้เชิงประจักษ์ด้านการสอนภาษาไทยแก่ผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ห่างไกลที่ต้องอาศัยหลักการ 3 ประการสำคัญ ได้แก่ (1) การจัดลำดับเนื้อหาการเรียนรู้จากง่ายไปหายาก (เรียงลำดับจากคำเดี่ยว ประสมสระ พยัญชนะ ตัวสะกด ไปสู่ประโยคและข้อความสั้นๆ) (2) การเลือกใช้คำหรือบทอ่านที่มีความเหมาะสมกับช่วงวัย โดยเน้นบริบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใกล้ตัวและสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน และ (3) การใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการนำภาษาแม่หรือรุ่นพี่/ครูที่สื่อสารภาษาปาเกอญอได้ เข้ามามีส่วนร่วม

ส่งเสริมในกระบวนการเรียนรู้และวัดประเมินผลสำหรับผู้เรียนเด็กเล็ก (ป.1 - ป.2) เพื่อช่วยอธิบายคำถามให้เกิดความชัดเจนและตรงประเด็น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู คือ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในโรงเรียนพื้นที่ห่างไกลและมีบริบทประชากรเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ควรนำขั้นตอนการจัดกิจกรรมเชิงรุกที่สร้างสรรค์ขึ้นจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เช่น การสร้างสื่อทำมือที่มีสีสันสะดุดตา จำแนกสระและพยัญชนะอย่างชัดเจน (บัตรคำ แผ่นภาพปริศนาคำทาย แผ่นป้ายบทประพันธ์หรือเพลงช่วยจำ) และการสร้างบรรยากาศห้องเรียนที่ไม่ตึงเครียด ไปปรับใช้เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้และการกล้าแสดงออกของนักเรียนชาติพันธุ์

ด้านการบริหารจัดการภาระงาน คือ สถานศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรครู สามารถนำรูปแบบกิจกรรม "พี่สอนน้องอย่างเต็มใจและตั้งใจ" ไปปรับใช้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการประยุกต์ระบบพี่เลี้ยงอาสาสมัคร (รุ่นพี่ ป.4 - ป.6 สอนรุ่นน้อง ป.1 - ป.3) และจัดให้มีการบันทึกรายงานความก้าวหน้าแก่ครูผู้สอนอย่างเป็นระบบเพื่อแก้ไขปัญหาการสอนไม่ทั่วถึง

ด้านกระบวนการร่วมมือเครือข่าย (PLC) คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ควรสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายชุมชนเรียนรู้ทางวิชาชีพในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid PLC) ที่ให้ครูและผู้เชี่ยวชาญจากต่างสังกัดและต่างระดับการศึกษาร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางออนไลน์ เพื่อความยั่งยืนของระบบพี่เลี้ยงทางวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

ควรมีการศึกษาทักษะคำถามในกระบวนการวัดและประเมินผลสำหรับผู้เรียนกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.1 - ป.2) โดยเน้นการใช้ภาษาที่ง่ายและสอดคล้องกับบริบท พร้อมทั้งศึกษาผลลัพธ์ของการให้รุ่นพี่หรือผู้ที่สามารถสื่อสารทางภาษาชาติพันธุ์ร่วมดำเนินการสัมภาษณ์อย่างลึกซึ้ง เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดผลที่มีความเที่ยงตรงและเหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมเฉพาะถิ่นมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2566). *รายงานสรุปโครงการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย ระดับประถมศึกษา โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ประจำปี 2566* [เอกสารอัดสำเนา].

รุ่งฤดี แผลงศร. (2561). *ศาสตร์การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ.* สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านโป่งลึก. (2568a). *ประวัติโรงเรียน. http://schoolbpp14.com/Pongluk/* Pongluk.html.

_____. (2568b). *ประวัติความเป็นมา*. https://www.school.localphetchaburi.net/?ge=viewagency&key=643522c633ff5.

สมพงศ์ วิทยศักดิ์พันธุ์. (2549). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ.* มิ่งเมือง.

อภิรดี ไชยกาล, และคณะ. (2561). การสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองสำหรับเด็กชาติพันธุ์เขมรถิ่นไทย. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง,* 14(1): 109-132.

Christensen, A. A., and Jerrim, J. (2025). Professional learning communities and teacher outcomes: A cross-national analysis. *Teaching and Teacher Education,* 156: 1-24. https://doi.org/10.1016/j.tate.2024.104920.